

ЮРІЮ ВІТАЛІЙОВИЧУ ВОРОШИЛОВУ – 75!

Вісімнадцятого березня 2013 р. виповнилося 75 років від дня народження відомого вченого в галузі кристалохімії, доктора хімічних наук, професора, академіка АН вищої школи України, лауреата державної премії України в галузі науки і техніки, відмінника освіти України Юрія Віталійовича Ворошилова.

Народився Юрій Ворошилов 18 березня 1938 р. у Ленінграді (нині Санкт-Петербург) у родині службовців (батько – інженер на заводі, мати – секретар-машиністка). Разом з мамою пережив воєнну блокаду, батько в цей час був на фронті. Після війни з родиною переїхали до Львова, де Юрій 1955 р. з медаллю закінчив середню школу та вступив на геологічний факультет

Львівського державного університету імені Івана Франка. Після закінчення університету у 1960–1961 рр. працював геологом у Приазовській геологорозвідувальній експедиції; 1961–1962 рр. – інженер-геолог Забайкальської геологічної експедиції, 1962–1963 – старший лаборант кафедри кристалографії, 1963–1967 рр. – старший лаборант, старший інженер, старший науковий співробітник кафедри неорганічної хімії Львівського університету. У цей період навчався в заочній аспірантурі при кафедрі неорганічної хімії, після її закінчення 1967 р. успішно захистив кандидатську дисертацію “Тройные системы циркония с переходными металлами и бором (алюминием, углеродом и кремнием) и кристаллические структуры соединений, которые в них образуются”. У 1968–1969 навчальному році пройшов наукове стажування в Массачусетському технологічному інституті (м. Кембридж, США) у лабораторії професора Д. Шумейкера.

З січня 1970 р. Ю. Ворошилов працював в Ужгородському університеті на посадах старшого викладача (1970–1971), доцента (1971–1975) і завідувача кафедри хімії твердого тіла та напівпровідників (1976–1994); 1994–2000 рр. – проректор з навчальної роботи цього університету. У 1985 р. на спеціалізованій вченій раді Московського державного університету захистив докторську дисертацію “Аноксидные материалы для оптоэлектроники”, а 1987 р. йому присвоєно вчене звання професора кафедри хімії твердого тіла і напівпровідників. Юрій Віталійович був одним з ініціаторів заснування Академії наук вищої школи України. Обраний її дійсним членом (відділення хімії, 1992 р.).

Ю. Ворошилов – один з провідних керівників Закарпатської наукової школи напівпровідників та електронних матеріалів, автор понад 300 наукових публікацій, у тому числі чотирьох монографій з аноксидних матеріалів для електронної техніки, представлених халькогенідами, галогенідами і халькогалогенідами неперехідних металів, шести підручників для вищих навчальних закладів (останній з яких – “Основы кристаллографии и кристаллохимии. Рентгенография кристаллов”. Київ, 2011) і десяти авторських свідоцтв та патентів на винаходи. Як проректор з навчальної роботи неодноразово відвідував іноземні університети з робочими програмами співробітництва. У 1997 р. разом із професором Л. Хепберном Університету Джорджія (США) видав книгу “История разви-

тия образования США. Сравнительная характеристика систем образования в США и Украине”.

Основні напрями наукової діяльності Ю. Ворошилова – дослідження кристалічної структури складних сполук, вивчення фазових рівноваг і діаграм станів у багатокомпонентних системах неперехідних металів на основі халькогенів та галогенів, вибір на їхній основі умов синтезу сполук та вирощування їхніх монокристалів, вивчення фізичних властивостей яких дало змогу відбирати матеріали для електронної техніки і фотоніки. Учений запропонував конденсаторну модель гіротропії кристалів на підставі аналогічного спіралеподібного розподілу атомів у структурах відповідних сполук з трубковими конденсаторами, завдяки чому стало можливим оцінювати силу оптичної активності та знаки кристалів за даними атомних параметрів структури (1982). Юрій Ворошилов – автор систематизації напівпровідникових сполук за ступенем дефіцитності чи надмірності електронного стану (1983), що допомагає (використовуючи запропоноване вченим правило кореляції відповідних коефіцієнтів з властивостями матеріалів) прогнозувати матеріали з наперед зазначеними властивостями (1985), оскільки аналіз багатокомпонентних систем дав змогу обчислювати склад можливих сполук із заданими коефіцієнтами дефіцитності. Науковець видав довідник “Кристаллохимические таблицы тройных халькогенидов” (М., 1989), який є путівником серед матеріалів різноманітного призначення.

Професор Ю. Ворошилов – член редакційної ради наукового інформаційного журналу “Новий колегіум”, Міжнародної ради з фазових діаграм сплавів і термодинаміки, Всесвітньої ради з навчальних програм та інструкцій (World Council for Curriculum and Instruction), Всесвітньої спілки кристалографів, був членом спеціалізованої вченої ради з захисту докторських дисертацій з фізичної та неорганічної хімії при Львівському національному університеті імені Івана Франка. Сьогодні на пенсії, мешкає в Санкт-Петербурзі.

Автори і редколегія збірника щиро й сердечно вітають Юрія Віталійовича Ворошилова зі славним 75-річчям, зичать йому міцного здоров'я, щастя й добра на довгі літа.

*Володимир Павлишин, Альберт Сіворонов,
редколегія “Мінералогічного збірника”*